

2008/2009. tanév

Megyei/fővárosi forduló

II. kategória

Írásbeli feladatlap

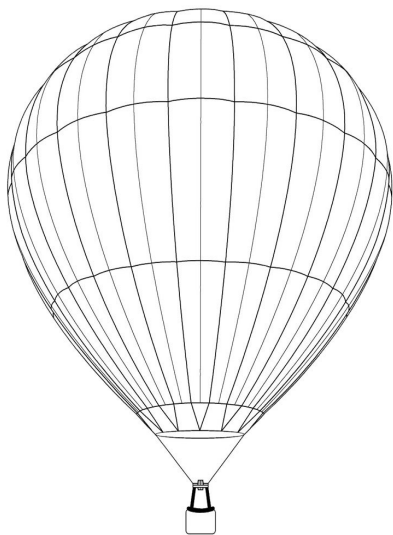
megoldókulcs

A versenyző tanuló kódszáma:

Elért pontszám: /110

70% = 77 pont

Üdvözlünk Kedves Feladatlapot Javító Kolléga!

Kérjük, ügyeljenek az anonim javítás feltételeinek biztosítására!

A feladatlapok javítása akkor kezdhető meg, ha az összes versenyző befejezte a munkát.

A tanulók neve legfeljebb az összes feladatlap kijavítása után kerülhet rá a feladatlapokra.

Az egyes feladatoknál (zöld) dőlt betűvel olvashatók a megoldások és a javítás szempontjai.

Sok jó válasszal teli feladatlapot kívánunk!

Köszönjük szépen, hogy részt vesz ebben a munkában!

1.

Nos, ha a kezdeti izgalmak után most már levegőbőz jutottál, íme, itt az első feladat!

Az alábbi személyek, adatok közös eleme: a levegő.

a) Pótold a hiányzó részeket a táblázatban!

Minden helyes adat 1 itemet ér. Összesen 5 item.

	Tulajdonnév	Évszám	Az esemény megnevezése
1.	Gagarin	1961	a Föld megkerülése
2.	Challenger	1986	űrrepülő, felrobbant
3.	Cervantes	1605	Don Quijote, szélmalomharc
4.	Pearl Harbour	1941	légicsapás
5.	József Attila	1935. november 21.	Levegőt!

b) A megtalált adatról jegyezd fel, hol bukkantál rá! Add meg a könyv címét! Több kötetes mű esetén a kötet számát is.

1. **Britannica Hungarica 7. vagy Akadémiai kislexikon I. vagy Az első könyve vagy Magyar Nagylexikon 8. (→ Gagarin)**
2. **Britannica Hungarica 18. vagy Akadémiai kislexikon II. vagy Az utolsó könyve vagy Magyar Nagylexikon 18. (→ űrrepülő)**
3. **Britannica Hungarica 3. vagy Akadémiai kislexikon I. vagy Magyar Nagylexikon 5. (→ Cervantes)**
4. **Britannica Hungarica 14. vagy Akadémiai kislexikon II. vagy Magyar Nagylexikon 18. (→ Pearl Harbor)**
5. **bármely József Attila kötet (→ 1935. november 21.)**

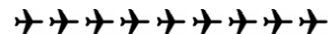
Bármely más adekvát kézikönyv is elfogadható, természetesen! (A zárójeles megjegyzés nem volt elvárás, így sem plusz item, sem levonás nem jár érte.)

Minden helyes cím 1 item. Több kötetes művek esetén az item csak akkor adható, ha kötetmegjelölés is van.

Összesen 5 item.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

Mindannyian, akik most itt egy levegőt szívtok, bizonyára jó ismerői vagytok az alapvető könyvtári segédeszközöknek, és szívesen segítetek azoknak, akik tanácstalanul keresgélnek az alábbi bibliográfia adatai között! Nézzétek át a leírásokat, azután válaszoljatok a kérdésekre úgy, hogy a megfelelő bibliográfiai tételek sorszámát a kérdés után írjátok!

1. Acsády Rozália: Fűszálakat sodor a szél. Versek. Szekszárd, Babits Kiadó, 1994.
2. Aisopos: Az északi szél és a Nap; Az oroszán és a szúnyog; A varjú és a sas. Ford. Köteles Gyöngyi. Budapest, Pesti Szalon, 1992.
3. Crummenerl, Rainer: A levegő és a víz. Ford.: Rónaszegi Éva. Budapest, Tessloff és Babilon, 1999. (Mi micsoda)
4. Dässler, Hans-Günther: Einfluss von Luftverunreinigungen auf die Vegetation. A légszennyezések hatása a növényzetre. Ford. Hoppán Géza. Budapest, Mezőgazdasági Könyvkiadó, 1979. (Biológiai környezetünk védelme)
5. Fazekas István: Az Európai Unió környezetvédelmi politikája és a magyar integráció. Debrecen, Kossuth Egy. K., 2006.
6. Jándy Klára: Füstköd a város felett. Budapest, Gondolat, 1976. (Gondolat zsebkönyvek)
7. Köthe, Rainer: Kísérletek könyve. 150 egyszerű fizikai, kémiai és biológiai kísérlet. Ford. Frenkel Attila. Budapest, Tessloff és Babilon, cop. 1994. (Mi micsoda)
8. Parker, Steve: A levegő. Budapest, Magvető, 1992. (Veszélyben a világunk)
9. Tolnai Klári: A levegőből élünk. Úti jegyzetek, önéletrajzi írások. Budapest, Gondolat, 1971.
10. Varga Domokos: Jó játék a víz, a levegő. Budapest, Móra Kiadó, 1976.

Összesen legfeljebb 10 item adható.

a) Ebből a válogatásból melyek azok a tételek, amelyeket kikapcsolódásra vágyó felnőttek ajánlanátok, hogy szépirodalmi élményekkel gazdagodjanak?

1, 9 (és más nem!)

b) Mit javasolnátok esti mese olvasmányaként kisgyermek számára?

2 (esetleg még: 1, 8, 10 is lehet, más nem!)

c) Mely könyveket ajánlanátok egy környezetvédelmi szakember számára?

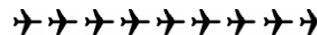
4, 5, 6 (más nem!)

d) Melyek azok a könyvek, amelyekből egy általános iskolás kiselőadást tudna tartani fizikából?

3, 7, 8, 10 (esetleg: 6, de más nem!)

11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
20.	

3.

Ha kész vagy, *nehogy ábrándozva a levegőbe bámulj*, hanem folytasd tovább komolyan a munkát! Összegyűjtöttünk néhány levegővel kapcsolatos szólást, amelyek magyarázatai összekeveredtek!

a) Először egészítsd ki a szólásokat egy vagy több szóval!

A helyes kiegészítések csak a helyes jelentéssel együtt érnek 1 itemet. Összesen legfeljebb 8 item.

	Szólás
1.	<i>légvárat / légvárat</i> épít
2.	<i>levegőbe / levegőnek</i> beszél
3.	<i>levegőhöz / lélegzethez</i> jut
4.	tiszta <i>a levegő</i>
5.	<i>egy levegőt</i> szív
6.	<i>(a) levegőben</i> lóg
7.	<i>légből</i> kapott
8.	<i>levegőnek</i> néz

	Magyarázat
A	valótlanságot állít, csak üres fecsegés
B	nincs a közelben senki, aki zavarna
C	semmibe vesz valakit, rá se néz
D	bizonytalan, kétséges ügy
E	hiú ábrándozás, meg nem valósítható terveket kovácsol
F	tartósan együtt él valakivel
G	alaptalan, kitalált, koholt állítás
H	fellélegzik, könnyebb helyzetbe kerül

b) Majd a második táblázatban add meg, melyik a hozzáillő magyarázat!

1.	<i>E</i>
2.	<i>A</i>
3.	<i>H</i>
4.	<i>B</i>

5.	<i>F</i>
6.	<i>D</i>
7.	<i>G</i>
8.	<i>C</i>

c) Add meg a használt forrás címét és kiadóját!

Magyar szólások és közmondások szótára, Tinta Kiadó

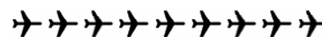
vagy

Magyar szólások és közmondások, Gondolat Kiadó

vagy bármely más releváns mű

A használt forrás címe 1 item, a kiadó helyes megjelölése 1 item. Összesen 2 item.

21.	
22.	
23.	
24.	
25.	
26.	
27.	
28.	
29.	
30.	

4.

Az alábbi nevek és fogalmak nem légből kapottak, akár egy levegőről szóló összefoglaló szakkönyv mutatóiból is származhatnak. Állítsd össze a mutatókat, az összekeveredett szavakat rendezd megfelelő sorrendbe!

levegőszennyezés, Európai Unió, levegő, Föld, légkör, légzőszervek, Egyesült Államok, Csernobil, légáramlás, Kiotói egyezmény, légúti panaszok, Nicolas Stern, levegőminőség, Stavros Dimas, Európa

Tárgymutató

légáramlás

légkör

légúti panaszok

légzőszervek

levegő

levegőminőség

levegőszennyezés

Névmutató

Csernobil

Dimas, Stavros

Egyesült Államok

Európa

Európai Unió

Föld

Kiotói egyezmény

Stern, Nicolas

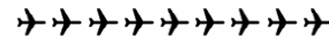

31.	
32.	
33.	
34.	
35.	
36.	
37.	
38.	
39.	
40.	
41.	
42.	
43.	
44.	
45.	
46.	
47.	

*Minden helyes oszlopban és egyben helyes formában továbbá megfelelő betűrendi helyen lévő kifejezés
1 itemet ér. Összesen 15 item.*

*A két terminus technicus (névmutató, tárgymutató) megnevezéséért
további 1-1 item jár.*

*Amennyiben a versenyző több mutatót készít (pl.: földrajzi mutató,
személynévmutató), a megoldás helyes, de kettőnél több item nem adható.*

5.

A következőkben néhány állítást lebegtetünk, neked kell eldönteni, hogy igazak vagy hamisak a következő mondatok. Indokold válaszod!

Az „igaz vagy hamis” eldöntése 1-item. Az egyértelmű, pontos indoklás további 1-1 item. Összesen: 8 item.

a) Daidalosz és Ikarusz a viasszal összeragasztott szárnyakkal repültek fel az égbe, majd a nap erejétől megolvadt szárnyaik miatt zuhantak a tengerbe.

Hamis

Csak Ikarusz zuhant a tengerbe, apja Daidalosz nem.

b) Montgolfier fivérek 1873. november 21-én emelkedtek a levegőbe a saját maguk által tervezett léggömbbel.

Hamis

Nem ők repültek, hanem Francois de Rozier és d'Arlendes márki (a fivérek csak tervezték).

c) A két világháború között Alec és Brown repülte át először az Atlanti óceánt.

Igaz

(Lindbergh egyedül repült, ebben volt az első.)

d) Az USA-ban fejlődött legjobban a légi közlekedés, az első utasszállítógép 1933-ban a Boeing 747-es gép.

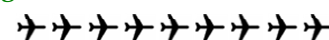
Hamis

Az első modern utasszállító a Boeing 247-es gép volt.

Előtte pedig Németországban is voltak kísérletek a légi utasszállításra.

48.	
49.	
50.	
51.	
52.	
53.	
54.	
55.	

Jól sejtetted, máris itt lóg a levegőben a következő feladat!

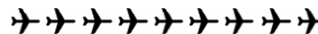
Válassz egy általad is ismert (vagy a könyvtárban megtalálható) folyóiratot, amelyben megjelenhetne egy népszerű formában megírt, tudományos cikk a levegő témakörével kapcsolatban. Jellemezd ezt a folyóiratot minél szakszerűbben, majd 8-10 sorban ajánld egy olyan osztálytársadnak, aki eddig egyáltalán nem érdeklődött a természettudományok iránt!

<i>A folyóirat jellemzése:</i>	
<i>- megfelelő folyóirat választása</i>	<i>1 item</i>
<i>- a megjelenés rendszeressége</i>	<i>1 item</i>
<i>- főszerkesztő</i>	<i>1 item</i>
<i>- szerkezet, rovatok bemutatása v. felsorolása</i>	<i>1 item</i>
<i>Összesen</i>	<i>max.: 4 item</i>

<i>Az ajánlás:</i>	
<i>Érvelés stilisztikailag, logikailag helytálló legyen</i>	<i>max. 3 item</i>
<i>- a folyóirat témához (levegőhöz, természettudományhoz) kapcsolása</i>	<i>1 item</i>
<i>Kortársainak, osztálytársainak ajánlja nem fogadható el a „mindenkinek ajánlom”</i>	<i>1 item</i>
<i>Formai követelmény - olvasható, esztétikus</i>	<i>1 item</i>
<i>- terjedelmi korlátok betartása, 8-10 sor</i>	<i>1 item</i>
<i>Összesen</i>	<i>max.: 7 item</i>

56.	
57.	
58.	
59.	
60.	
61.	
62.	
63.	
64.	
65.	
66.	

A következő részlet Az ember földje c. műből való. Szerzője maga is pilóta, a munkája tette szépiróvá. Témáit a szakmája adja. Meseregénye lett a leghíresebb műve, melyben egy eltévedt pilóta és egy másik bolygóról érkezett kisfiú találkozásáról ír. Az író a második világháborúban egy önként vállalt felderítő repülés során vesztette életét, holttestét sosem találták meg.

Most együtt elrugaszkodunk a földtől, kapaszkodj, repülünk!

„A vihar negyennyolc óra alatt öt méter magas hóval borította be az Andések chilei lejtőjét, eltorlaszolta az egész vidéket; az amerikai Pan-Air pilótái sorra visszafordultak. Te mégis útra keltél, hogy hasadékokat keress az égboltozaton. Valamivel délebbre megtaláltad ezt a kelepccét: mintegy hatezer-száz méter magasságban a felhők fölött, melyek nem értek túl hatezer méteren, és melyekből csak a csúcsok emelkedtek ki, Argentína irányába fordultál.

A lefelé haladó légáramlatok néha kínos meglepetéseket okoznak a pilótának. A motor szabályosan dolgozik, mégis lemerül az ember. Felhúzza, hogy tartsa a magasságot, a gép veszít sebességéből, petyhüdtté válik: újra és újra lemerül. Az ember fél, hogy túlságosan fölugrott, abbahagyja, eltér jobbra vagy balra, hogy oltalmat találjon a kedvező hegycsúcsnál, mely úgy kapja a szelet, mint egy ugródeszka, de újra lemerül. Úgy tűnik, az egész ég lejjebb merül.

Egy kozmikus szerencsétlenség foglyának érzi magát. Nincs többé menedék. Hiába próbál visszafordulni, hogy megtalálja háta mögött azt az övezetet, ahol a levegő fönttartaná, tömören és biztosan, mint egy oszlop. De nincs többé semmiféle oszlop. Minden fölbomlik, az ember az általános szétomlásban siklik a felhő felé, mely puhán emelkedik, fölnyúl hozzá, és elnyeli. [...]

Az áram elkapott, elengedtem a kormányt, belekapaszkodtam az ülésbe, hogy ki ne repüljek a gépből. A lökések olyan hevesek voltak, hogy a szíjak fölsebezték vállamat, és majdnem kiszakadtak. Belepett a zúzmara, nem láttam műszereimet, mint egy zuhanó kő, hatezer méterről háromezeröttszázra zuhantam.

Háromezeröttszáz méter magasságban vízszintes, fekete tömeget pillantottam meg: ekkor végre be tudtam igazítani a gépet. Egy tó volt előttem, fölismertem: a Lagúna Diamante. Tudtam, hogy egy tölcser mélyén nyúlik el, a tölcser egyik oldalán a hatezerkilencszáz méter magas Maipu tűzhányó emelkedik. Kiszabadultam a felhőből, de a hóförgeteg elvakított, lehetetlen volt elérnem a tavat úgy, hogy össze ne zúzzam magam a tölcser valamelyik falán. Körben forogtam a lagúna fölött, harminc méter magasságban, mindaddig, míg el nem fogyott az üzemanyagom. Kétórai keringés után leszálltam: fölborultam. Amikor kikecmeredtem a gépből, a vihar feldöntött. Kénytelen voltam a gép alá mászni; ott gödröt ástam magamnak a hóban. Postaszákokba burkolózva negyennyolc órán át várakoztam.

Azután elült a vihar. Útnak indultam. És mentem, öt napon és négy éjszakán át.”

a) Ki a mű szerzője?

Antoine de Saint-Exupéry – 1 item

b) Sorold fel három másik művének a címét!

Pl.: A déli futárgép, Éjszakai repülés, A hadirepülő, Levél egy túszhhoz, A kis herceg, Citadella – Legfeljebb 3 item adható, három pontosan megadott címért.

c) Mi történik a pilótával az út során? Hogyan fogalmaznád meg egy szóval?

kényszerleszállás – 1 item

d) Melyik földrészen játszódik az idézett történet?

Dél-Amerika (A válaszban a földrészt mindenképp szerepeltetni) – 1 item

e) Milyen történeteket tudsz kapcsolni az alábbi mértékegységekhez? Van, amihez többet is!

5 m – *a hó magassága*

30 m – *forrás magassága a lagúna fölött*

3500 m – *zuhanás szintje, a lagúna látványa, Erre a magasságra zuhan a gép, amikor fölismeri merre jár.*

6000 m – *a felhők magassága*

6900 m – *Maipu tűzhányó magassága*

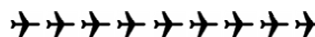
2 óra – *keringés a tó fölött*

48 óra – *a vihar munkája és várakozás a gödörben*

Minden jó válasz 1 item. A 48 óra esetén 1+1 item. Összesen 8 item.

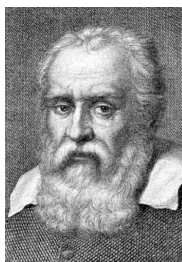
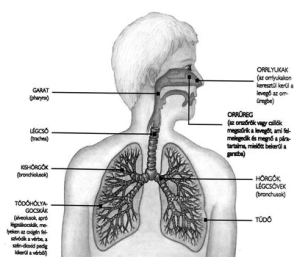

67.	
68.	
69.	
70.	
71.	
72.	
73.	
74.	
75.	
76.	
77.	
78.	
79.	
80.	

Nehogy „leszállj”, a képzelőerődre most is nagy szükség lesz! Néhány képet sodort erre a szél, úgy tűnik, megannyi kitépett könyvillusztráció! Erről a kilenc képről alkoss ötletesen egy-egy olyan könyvcímet, amelyben szerepel a levegő szó vagy annak bármely változata!

Az így kitalált könyvcímeidet próbáld meg egy-egy szakjelzethez sorolni! Egy címet csak egy jelzettel párosíts! Marad jó néhány fölösleges jelzet is, de azokat nyugodtan nézd levegőnek!

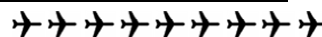
Minden valóban a képhez kapcsolódó, a levegő vagy lég kifejezést tartalmazó cím 1 itemet ér, ha megfelelő szakjelzethez sorolta be a versenyző.

A táblázatban csak példák vannak, bármely hasonló, ötletes megoldás elfogadható!

Összesen max. 9 item.

100	filozófia	
200	vallás	
310	statisztika	
390	néprajz	
355	hadtudomány	<i>Katonai légvédelem. Légi közlekedés</i>
502	környezetvédelem	<i>A szél (levegő) ereje</i>
530	fizika	<i>A vitorlás a levegő és a víz ura?</i>
570	biológia	<i>A növények légzése</i>
610	anatómia	<i>A levegő útja a tüdőben</i>
620	technika	<i>A légnyomás mérése</i>
796	sport, játék	<i>Szelek szárnyán (Sárkánnyal a levegőben)</i>
850	olasz irodalom	
908	honismeret	<i>Munka a levegő erejével</i>
920	életrajz	<i>Galilei, aki a levegő súlyát megmérte</i>

81.	
82.	
83.	
84.	
85.	
86.	
87.	
88.	
89.	

9.

Most megmutathatod, hogy a verseny eddigi ideje alatt nem légvárat építettél! Az eddig használt könyvekből bizonyára nem okoz gondot egy bibliográfia összeállítása a levegő témaköréből! Készíts ide a verseny során használt művekből egy négy tételes bibliográfiát! Ez ne tartalmazzon a 2. feladatban is szereplő műveket!

A következő helyesen megadott bibliográfiai adatokért 1-1 item jár:

- szerző vagy szerkesztő
- cím
- hely
- kiadó
- év

Az adatok bármely hivatkozási stílusban elfogadhatók.

Pl. József Attila: Válogatott versek. Bp., Európa K., 1992.

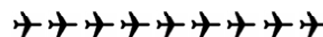
Legfeljebb $4 \times 5 = 20$ item adható.

Nem jár item a 2. feladatban is szereplő művekért!

Plusz 1 item jár a betűrendért.

90.	
91.	
92.	
93.	
94.	
95.	
96.	
97.	
98.	
99.	
100.	
101.	
102.	
103.	
104.	
105.	
106.	
107.	
108.	
109.	
110.	

Ez a feladatlap véget ért.

Feladatlapokat kérjük, a versenyévod végig őrizze meg a versenyszervező.

Köszönjük, hogy részt vett ebben a munkában! Bízunk benne, hogy a jövőben is számíthatunk Önre!